

8

วิธี จับเคส อปท.ปลอดบุหรี่ บุหรี่ไฟฟ้า ยาสูบ ตามเกณฑ์ LPA

เอกสารนี้เรียบเรียงจากการระดมความคิด แนวทางการทำงาน และ
ประสบการณ์จริงของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเครือข่ายรรรงค์
ไม่สูบบุหรี่ และได้รับข้อเสนอแนะจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น
จัดทำโดย มูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ สนับสนุนโดย สสส. เพื่อใช้
ประโยชน์เป็นแนวทางในการปฏิบัติตามตัวชี้วัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
มีการดำเนินการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุม
ผลิตภัณฑ์ยาสูบ ในแบบประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
(Local Performance Assessment : LPA) ด้านการบริการสาธารณะ

ทำไมต้องทำ

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปลอดบุหรี่ บุหรี่ไฟฟ้า”

คนไทยเสียชีวิตด้วยโรคจากการ
สูบบุหรี่ถึง 70,953 คน ต่อปี
(สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2562)

โดยเฉลี่ยผู้สูบบุหรี่ที่ไม่เลิกสูบ ครึ่ง
หนึ่งจะเจ็บป่วยด้วยโรคจากการ
สูบบุหรี่และเสียชีวิต ก่อนเวลา 10 ปี

การสำรวจในปี พ.ศ. 2567 พบว่า
ชายไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป 33.5% หรือ
1 ใน 3 คนยังสูบบุหรี่
(สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2567)

การบริการสาธารณะเป็นพันธกิจหนึ่ง
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีทั้ง
ศักยภาพและทรัพยากร จึงเป็นหน่วยงาน
สำคัญที่จะขับเคลื่อนงานควบคุมการ
บริโภคยาสูบเพื่อสร้างสังคมปลอดบุหรี่
อันจะส่งผลดีต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่
ที่รับผิดชอบ

การสูบบุหรี่เป็นพฤติกรรมที่ทำให้สุขภาพ
เสื่อมโทรม เจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังและ
เสียชีวิต ก่อนเวลาที่ป้องกันได้ ที่สำคัญ
ที่สุดของคนไทย

ข้อมูลจากการสำรวจพบว่า เด็กไทย 10 คน
ที่ติดบุหรี่ จำนวน 7 คน จะเลิกไม่ได้ตลอด
ชีวิต ใน 3 คน ที่เลิกได้โดยเฉลี่ยต้องใช้เวลา
21 ปี “ต้นเหตุมาจากนิโคติน ซึ่งเป็นสาร
เสพติดมีฤทธิ์กระตุ้นประสาท ที่มีอยู่ทั้งใน
บุหรี่และบุหรี่ไฟฟ้า”

ในปี 2567 คนสูบบุหรี่ นอกเขตเทศบาล
18.1% และในเขตเทศบาล 14.7%
แสดงให้เห็นว่า คนสูบบุหรี่ส่วนใหญ่
อาศัยอยู่ในชนบทมากกว่าในเมือง

แผนยุทธศาสตร์การควบคุมยาสูบจังหวัด
กระทรวงสาธารณสุข เล็งเห็นบทบาทสำคัญ
ของภาคส่วนต่าง ๆ ในจังหวัด ที่จะมีส่วน
ร่วมทำงานเพื่อการควบคุมยาสูบ ดังจะ
เห็นได้จากมีการตั้งคณะกรรมการควบคุม
ผลิตภัณฑ์ยาสูบจังหวัด ซึ่งมีผู้บริหาร
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด
3 คน ร่วมเป็นกรรมการ
(พ.ร.บ.ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560)

ส่วนที่ 1

“3 หัวใจสำคัญของการควบคุมการบริโภคยาสูบ”

การควบคุมการบริโภคยาสูบ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องทำอะไรบ้าง 3 ประเด็น

การป้องกันการเกิดนักสูบหน้าใหม่ โดยลดการเข้าถึงบุหรี่ทุกชนิดของเยาวชน ด้วยการสร้างจิตสำนึกและการบังคับใช้กฎหมาย ห้ามขายบุหรี่แก่เด็กที่มีอายุไม่ถึง 20 ปี

การคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่จากควันบุหรี่มือสอง โดยการบังคับใช้กฎหมายห้ามสูบบุหรี่ และรณรงค์ไม่สูบบุหรี่ในบ้าน

การช่วยคนสูบบุหรี่ให้เลิก โดยจัดให้มีบริการ และ / หรือ ระบบการส่งต่อผู้สูบบุหรี่เพื่อรับการรักษาลิกสูบบุหรื

ส่วนที่ 2

การดำเนินการตามตัวชี้วัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปลอดบุหรี่ ในแบบประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Performance Assessment : LPA) ด้านการบริการสาธารณะ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการดำเนินการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ

หมายเหตุ : ตัวชี้วัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการดำเนินการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ เป็นตัวชี้วัดปกติบรรจุอยู่ในแบบประเมิน LPA ด้านที่ 4 การบริการสาธารณะ: หน่วยงานการศึกษาสาธารณสุข และสังคม หน่วยงานด้านสาธารณสุข จำนวน 5 คะแนน

ข้อ 1

กำหนดนโยบายและประชาสัมพันธ์

กำหนดนโยบายเพื่อดำเนินงานควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ
และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบ

นโยบายที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินงานควบคุมยาสูบ เช่น

1. ป้องกันนักสูบหน้าใหม่
2. กำหนดสถานที่สาธารณะในชุมชนปลอดบุหรี่/บุหรี่ไฟฟ้า
3. ช่วยคนในชุมชนให้เลิกบุหรี่ หรือส่งต่อคนต้องการเลิกบุหรี่
สู่การบำบัด
4. การควบคุมให้ร้านขายบุหรี่/ยาเส้น ปฏิบัติตามกฎหมาย
5. ฝักระวังไม่ให้มีร้านขายบุหรี่ไฟฟ้าผิดกฎหมายในพื้นที่
6. นโยบายอื่น ๆ ที่สอดคล้องตามสถานการณ์

หมายเหตุ : ปกติไปหากไม่มีการประกาศนโยบายใหม่ สามารถใช้การแก้ไข
คำสั่งเพิ่มเติม หรือทำ MOU เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อให้สอดคล้องกับ
การตรวจประเมินแต่ละปีได้

หลักฐาน / เอกสาร

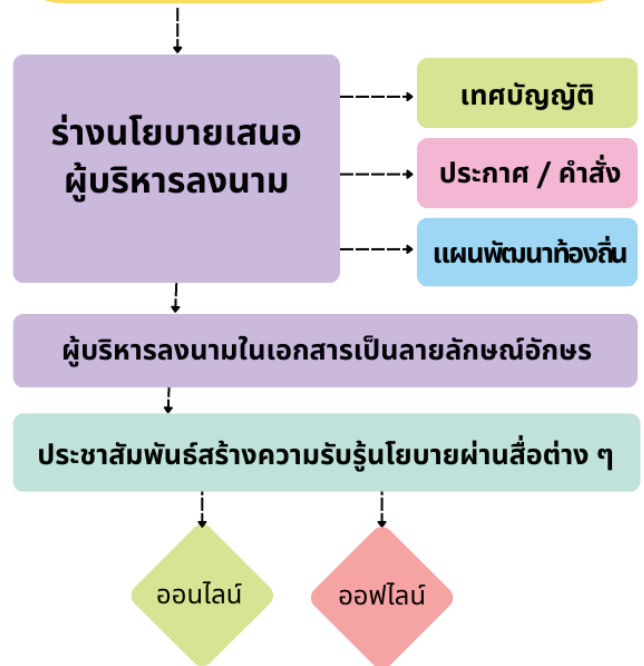
1. แผนพัฒนาท้องถิ่น หรือ ข้อบัญญัติ / เทศบัญญัติ
งบประมาณรายจ่าย
2. ประกาศนโยบายที่ลงนามโดยผู้บริหาร
3. ภาพถ่ายการประชาสัมพันธ์นโยบาย
4. ภาพถ่ายกิจกรรม (ที่สามารถระบุวันที่ทำกิจกรรม)

ข้อ 20 จัดเลี้ยง จดแอลกอฮอล์
งดการสูบบุหรี่ และการพนันในงานศพ

ขั้นตอนการดำเนินงาน

รายงานสถานการณ์ให้ผู้บริหารทราบ

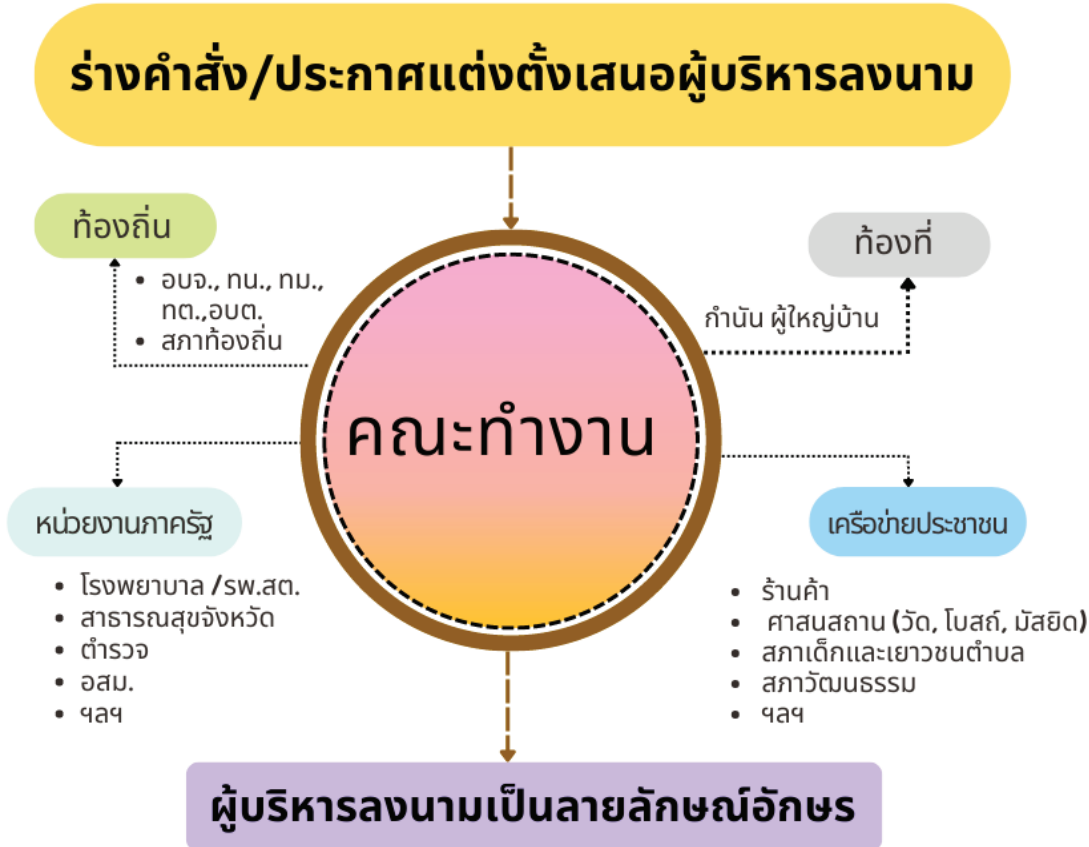

ข้อ 2

แต่งตั้งคณะกรรมการและติดตามประเมินผล

แต่งตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงาน/ผู้รับผิดชอบการดำเนินงานควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบเพื่อขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลการดำเนินงานผลิตภัณฑ์ยาสูบในพื้นที่

ขั้นตอนการดำเนินงาน

หน้าที่ของคณะกรรมการ

1. ศึกษากฎหมายและนโยบายเกี่ยวกับการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ
2. กำหนดมาตรการที่เกี่ยวข้องกับสถานที่สาธารณะปลอดบุหรี่/ บุหรี่ไฟฟ้า, การป้องกันนักสูบหน้าใหม่, การช่วยเหลือเลิกบุหรี่/ บุหรี่ไฟฟ้า
3. ประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ เครือข่ายภาคประชาชน เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงาน
4. จัดประชุม ฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพให้แก่ผู้นำกลุ่มต่าง ๆ ในพื้นที่
5. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

หลักฐาน / เอกสาร

1. คำสั่ง/ประกาศ แต่งตั้งคณะกรรมการ ลงนามโดยผู้บริหาร
2. หนังสือเชิญการประชุม / สรุปการประชุม
3. ภาพถ่ายการประชุม

หมายเหตุ : ปกติไปอาจมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ / คณะทำงาน / ผู้รับผิดชอบดำเนินงานเพิ่มเติม ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและบริบทของพื้นที่ได้ รวมถึงตั้งคณะทำงานชุดย่อยเพื่อดำเนินการตามความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น ป้องกันนักสูบหน้าใหม่ เป็นต้น

ข้อ 3

กำหนดสถานที่สาธารณะปลอดบุหรี่ บุหรี่ไฟฟ้า ตามกฎหมาย

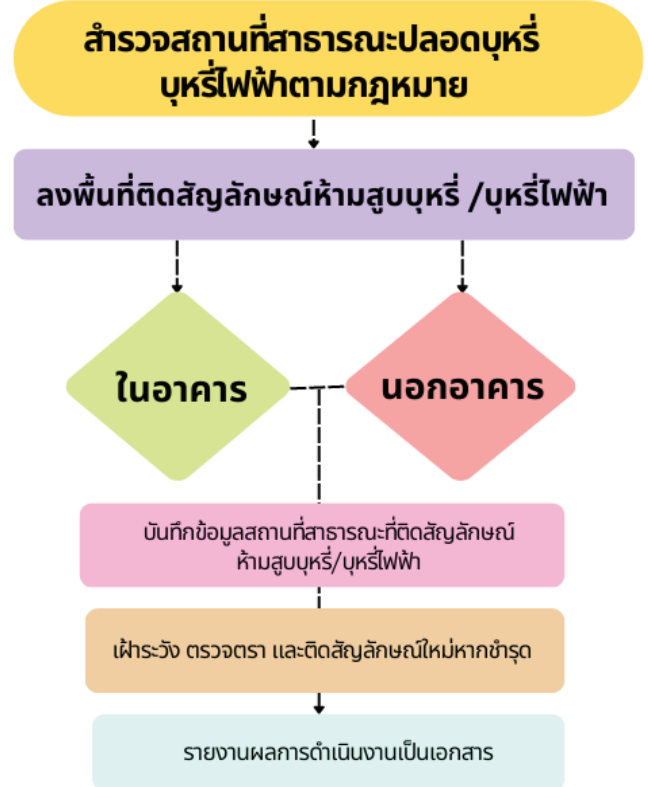
กำหนดให้สถานที่สาธารณะในพื้นที่เป็นเขตปลอดบุหรี่ ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ

สถานที่สาธารณะที่เป็นเขตปลอดบุหรี่ บุหรี่ไฟฟ้า อาทิ

1. อาคารของสถานที่ราชการ โดยเฉพาะสำนักงาน อปท.
2. สถานบริการสาธารณสุข ได้แก่ โรงพยาบาล, รพ.สต., โรงพยาบาลชุมชน
3. สถานศึกษา ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, โรงเรียน, วิทยาลัย
4. ศาสนสถาน ได้แก่ วัด มัสยิด โบสถ์
5. ตลาด ตลาดสด ตลาดนัด ตลาดน้ำ ตลาดถนนคนเดิน
6. สถานีขนส่ง / ป้ายรถเมล์
7. สถานที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน เช่น สนามกีฬา, สวนสาธารณะ, ศาลาประชาคม ฯลฯ
8. สถานที่อื่นตาม พ.ร.บ. และประกาศเพิ่มเติม

หมายเหตุ : ควรมีการเฝ้าระวังไม่ให้มีการสูบบุหรี่ บุหรี่ไฟฟ้า ในที่ห้ามสูบฯ และรายงานผลการเฝ้าระวังควบคุมไปด้วย

ขั้นตอนการดำเนินงาน

หลักฐาน/ เอกสาร

1. เอกสารจำนวนสถานที่สาธารณะในพื้นที่
2. ภาพถ่ายการลงพื้นที่ติดสัญลักษณ์ไม่สูบบุหรี่ ในพื้นที่สาธารณะ

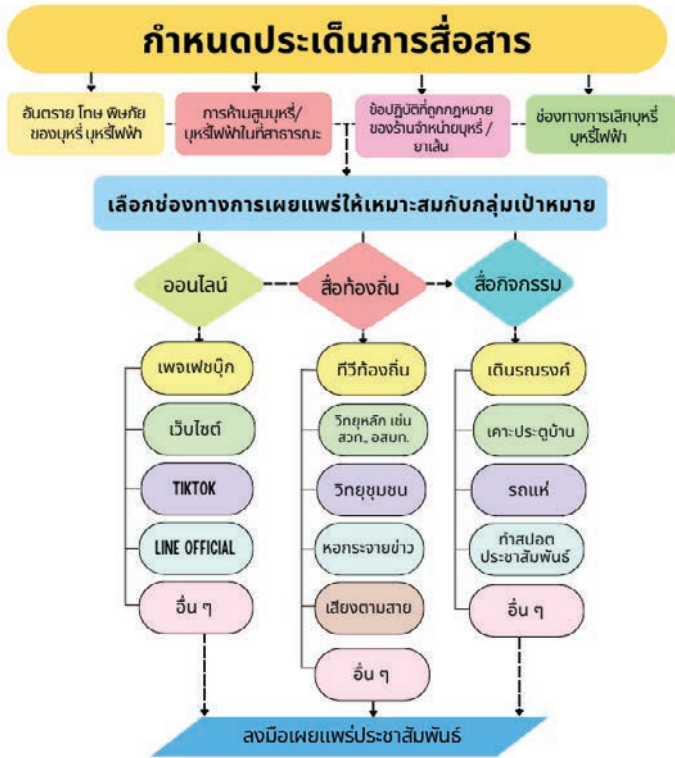
“บุหรี่ไฟฟ้าห้ามสูบในเขตปลอดบุหรี่ตามกฎหมายกำหนด เช่นเดียวกับ บุหรี่มวน เนื่องจากเป็นผลิตภัณฑ์ยาสูบรูปแบบหนึ่ง”

ข้อ 4

ประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้

มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อหรือช่องทางต่างๆ ของหน่วยงาน เพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ผู้ค้าและประชาชนในพื้นที่

ขั้นตอนการดำเนินงาน

หลักฐาน/เอกสาร

1. ภาพถ่ายกิจกรรม
2. บันทึกภาพที่เกิดจากการโพสต์ผ่านทางช่องออนไลน์ (มีวันที่ในการเผยแพร่)

กลุ่มเป้าหมาย

เด็กและเยาวชน / ผู้ประกอบการร้านค้า / คนในชุมชน

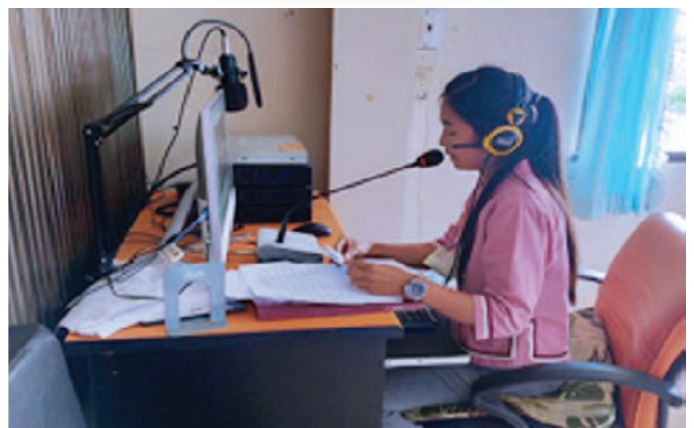
องค์การบริหารส่วนตำบลลุดเลาะ

28 ก.ค. 2566

วันที่ 28 กรกฎาคม 2566 องค์การบริหารส่วนตำบลลุดเลาะ นำโดย นายเดช หิรัญพิศ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลลุดเลาะ

มอบหมายให้นายไสว กล้าเมืองกลาง รองนายก อบต.ลุดเลาะ และกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ดำเนินการจัดกิจกรรมเดินรณรงค์เข้าพรรษา มหามงคล ลด ละ เลิกบุหรี่/บุหรี่ไฟฟ้า ในงานประเพณีแห่เทียนพรรษา และรณรงค์การติดแสดงเครื่องหมายวัดเป็นเขตปลอดบุหรี่ตามกฎหมาย

ณ วัดขามเวียน บ้านขามป้อม หมู่ที่ 6 ตำบลลุดเลาะ อำเภอกะเปอร์ สมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ

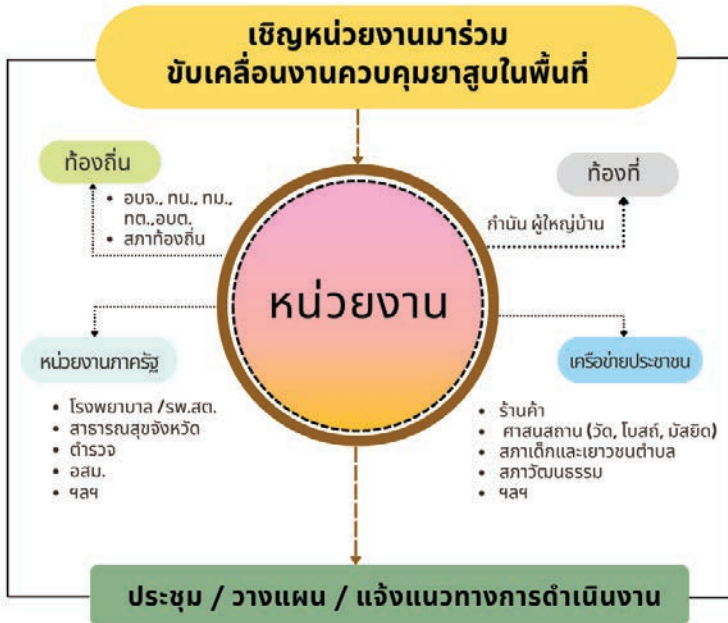

หมายเหตุ : กิจกรรมวันงดสูบบุหรี่โลก 31 พฤษภาคม สามารถดำเนินกิจกรรมได้ทุกปี โดยขอสื่อที่มูลนิธิรณรงค์ เพื่อการไม่สูบบุหรี่ ไม่เสียค่าใช้จ่าย

ข้อ 6

บูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานและภาคีเครือข่าย บูรณาการความร่วมมือในการทำงานร่วมกับหน่วยงาน และภาคีเครือข่ายในพื้นที่

ขั้นตอนการดำเนินงาน

กิจกรรมที่สามารถบูรณาการร่วมกัน เช่น

- คลินิกเลิกบุหรี่ในพื้นที่รูปแบบต่าง ๆ
- เฝ้าระวังการกระทำผิดกฎหมาย
- ประชาสัมพันธ์โทษพิษภัยบุหรี่ บุหรี่ไฟฟ้า
- วันงดสูบบุหรี่โลก 31 พฤษภาคม
- พัฒนาศักยภาพให้ความรู้
- จัดพื้นที่สาธารณะปลอดบุหรี่ บุหรี่ไฟฟ้า

หลักฐาน/เอกสาร

1. หนังสือเชิญ / หนังสือแสดงความร่วมมือกับหน่วยงาน (MOU)
2. ภาพถ่ายกิจกรรมที่ดำเนินงานร่วมกัน
3. กิจกรรมโครงการ หรือรายงานผลการดำเนินงาน

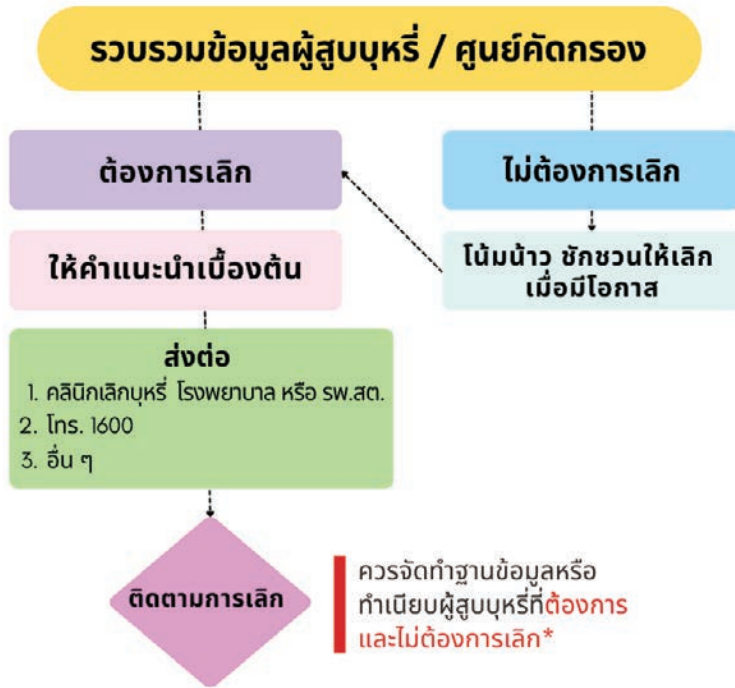

ข้อ 7

สนับสนุนการเลิกบุหรี่

จัดให้มีหรือสนับสนุนให้เกิดการเลิกบุหรี่หรือระบบการส่งต่อเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ประสงค์ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อการลด ละ เลิกบุหรี่

ขั้นตอนการดำเนินงาน

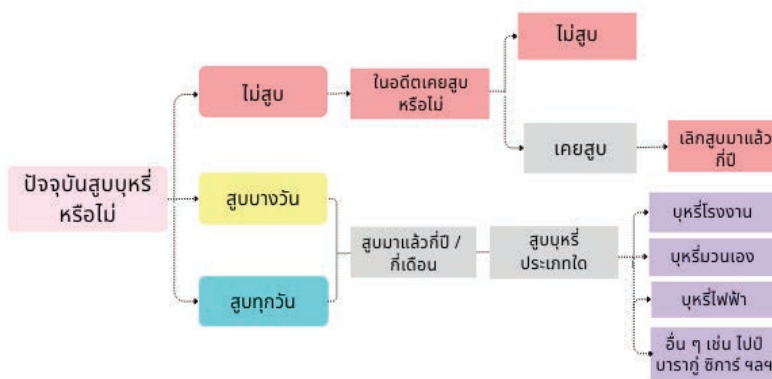
หลักฐาน / เอกสาร

1. ฐานข้อมูลผู้สูบบุหรี่ที่ต้องการและไม่ต้องการเลิก
2. ภาพถ่ายการติดตามการเลิกบุหรี่

ตัวช่วยเลิกบุหรี่ : ยาเลิกบุหรี่, สมุนไพรเลิกบุหรี่, แพทย์แผนไทย (นวดกดจุด)

ตัวอย่างข้อคำถามแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมการสูบบุหรี่

คลิปวิดีโอ การชวนคนให้เลิกบุหรี่

ASHThailand - 1 / 6

1. **รู้หลักการ** ตอนที่ 1 หลักการสำคัญของคนช่วยเลิกบุหรี่
ASHThailand 4:33
2. **อะไรทำให้** ตอนที่ 2 อะไรทำให้คนเลิกบุหรี่ได้
ASHThailand 6:31
3. **ตัวช่วย** ตอนที่ 3 ตัวช่วยที่ทำให้เลิกบุหรี่ง่ายขึ้น
ASHThailand 4:06

ข้อ 8

จัดกิจกรรม ประชุม อบรม สัมมนา พัฒนาศักยภาพ

การจัดกิจกรรม / โครงการเพื่อพัฒนาศักยภาพของประชาชนผ่านการประชุม / อบรม / สัมมนา / จัดแสดงนิทรรศการให้แก่ประชาชนในพื้นที่

ขั้นตอนการดำเนินงาน

ประชุมคณะทำงาน

กำหนดวัตถุประสงค์หรือประเด็น

- โทษ พืชภัย อันตรายของบุหรี่ บุหรี่ไฟฟ้า
- กฎหมายควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ เช่น สถานที่ปลอดบุหรี่ ข้อปฏิบัติของร้านจำหน่ายบุหรี่ เป็นต้น
- เฝ้าระวังสถานการณ์การสูบบุหรี่ บุหรี่ไฟฟ้าในพื้นที่

กำหนดกลุ่มเป้าหมาย

เด็กและเยาวชน / อสม. / กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน, / ผู้ประกอบการร้านค้า / คนในชุมชนอื่น ๆ

วางแผนกิจกรรม
กำหนดวัน / เวลา / สถานที่

ประสานผู้เกี่ยวข้อง

จัดกิจกรรมตามแผนงาน

ประชาสัมพันธ์กิจกรรม

หลักฐาน/เอกสาร

1. แผนงาน / โครงการ
2. หนังสือราชการ / เอกสาร / จดหมายเชิญ ร่วมกิจกรรม
3. กำหนดการจัดกิจกรรม
4. ภาพถ่ายการจัดกิจกรรม
5. ภาพการเผยแพร่กิจกรรมผ่านช่องทางสื่อต่าง ๆ

ถาม - ตอบ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปลอดบุหรี่ หมายถึงในพื้นที่ต้องไม่มีคนสูบบุหรี่เลยใช้หรือไม่

ตอบ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปลอดบุหรี่ หมายถึงประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติตามกฎหมาย เช่น ผู้สูบบุหรี่ไม่สูบบุหรี่ บุหรี่ไฟฟ้า ในที่สาธารณะร้านค้าปฏิบัติตามกฎหมายไม่ขายบุหรี่ไฟฟ้า ให้ได้แก่อายุต่ำกว่า 20 ปีหรือไม่แบ่งขายบุหรี่เป็นมวน และมาตรการอื่นๆที่กฎหมายกำหนด รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีมาตรการเพื่อคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ การป้องกันนักสูบหน้าใหม่ และการช่วยคนสูบบุหรี่ให้เลิก

ผู้นำท้องถิ่นยังสูบบุหรี่อยู่ สามารถทำได้หรือไม่

ตอบ

ผู้นำท้องถิ่นที่ยังสูบบุหรี่ สามารถดำเนินบทบาทอื่นๆ เหมือนผู้นำท้องถิ่นที่ไม่ได้สูบบุหรี่ ทั้งการกำหนดนโยบายการมีส่วนร่วมในกิจกรรมควบคุมยาสูบ และสามารถเป็นบุคคลต้นแบบในการเลิกบุหรี่ หรือบุคคลต้นแบบในการปฏิบัติตามกฎหมายไม่สูบบุหรี่ในที่กฎหมายกำหนดว่าห้ามสูบ

อปท. ควรดำเนินการอย่างไรกับกลุ่มผู้สูบบุหรี่ บุหรี่ไฟฟ้า หน้าใหม่ที่เป็นเยาวชน

ตอบ

ทำงานร่วมกับสถานศึกษา เริ่มจากการมีนโยบายให้สถานศึกษา (ทั้งสถานศึกษาในสังกัดและในพื้นที่) ขับเคลื่อนตาม 7 มาตรการเพื่อสถานศึกษาปลอดบุหรี่ หากมีการดำเนินงานอย่างเข้มแข็งจะช่วยป้องกันนักสูบหน้าใหม่ที่เป็นกลุ่มเยาวชน ทั้งยังมีประโยชน์เป็นตัวชี้วัดหนึ่งใน LPA ด้านที่ 4 การบริการสาธารณะ

แหล่งงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน

ตอบ

งบประมาณที่บรรจุในแผนงานประจำปี, งบประมาณอุดหนุนโครงการตามพระราชดำริ (การควบคุมการบริโภคยาสูบเป็นพระราชดำริของพระบรมวงศานุวงศ์หลายพระองค์ อาทิ พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เคยมีพระราชดำรัสทรงห่วงใยการสูบบุหรี่ของเยาวชนไทย เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2547 เป็นต้น)

รวมถึงงบประมาณในโครงการด้านการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรค ของกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น (กปท.) ที่ดำเนินงานภายใต้ความร่วมมือของ สปสช. และ อปท.

เข้าร่วมเฟซบุ๊กกลุ่ม

แลกเปลี่ยนการทำ อปท.ปลอดบุหรี่

<https://www.facebook.com/groups/234286414635251>

มูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ (มสบ.)

36/2 ซอยประดิพัทธ์ 10 ถนนประดิพัทธ์ แขวงพญาไท เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

โทร. 0-2278-1828 โทรสาร. 0-2278-1830 E-mail : info@ashthailand.or.th

www.ashthailand.or.th และ www.smokefreezone.or.th

